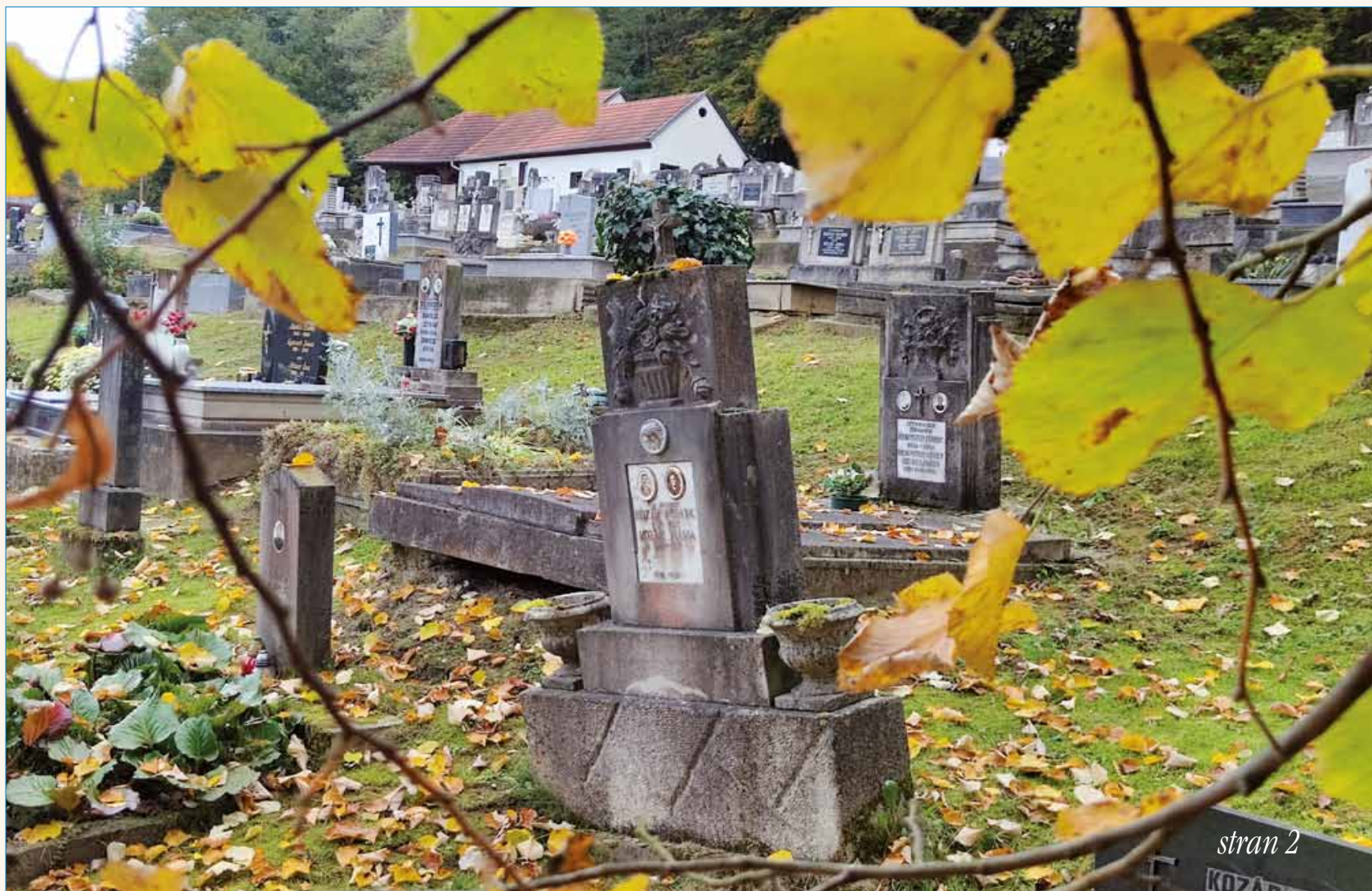

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 30. oktobra 2025 • Leto 35, št. 44

stran 2

NAŠI INDAŠNJI GROBI

V SLOVENSKEM DOMU...
stran 3

ŠE DRUGIČ PO POTI ŠTEVANA SIJARTA ...
stran 5

VRAJŽA NAUČ V ANDOVCI
stran 8

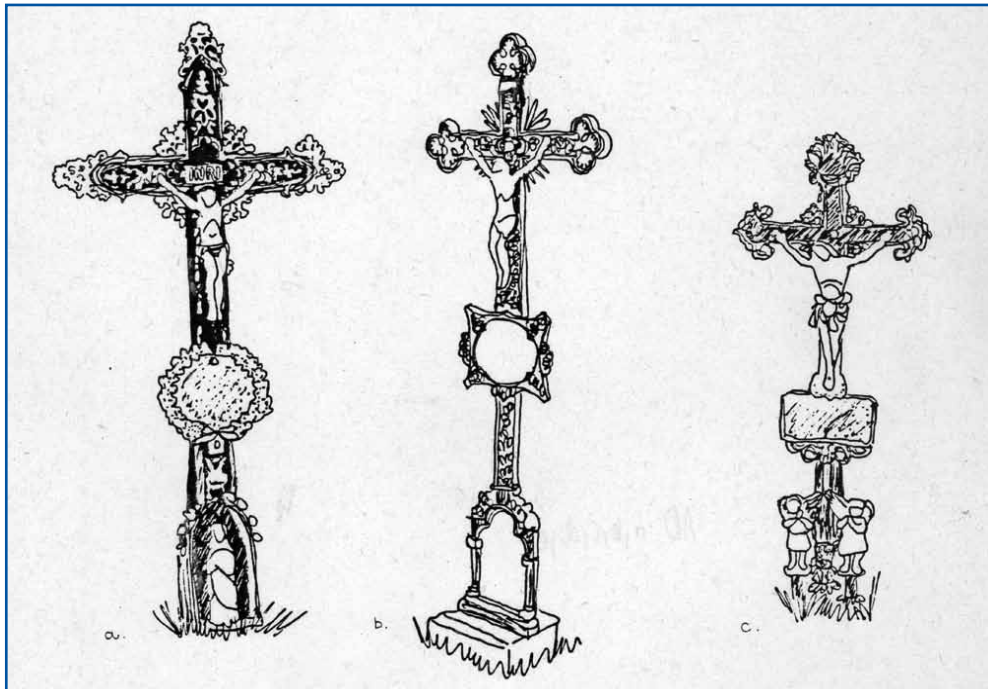
NAŠI INDAŠNJI GROBI

Če na vsisvecovo demo na cintor/graubišče, eške najdemo par stari grobov s križi iz železa ali kamla. Na železni križaj je vrkar vsikder razpetké (Jezuš na križi visi). Više njegve glave je tabla, na šteroj piše INRI (Jezuš iz Na-

Amen« ptt.

Na križi dekle, štera je služila pri gospaudi plebanoši Jožefi Sakoviči na Dolenjom Siniki, je napisano cejlo njeno življenje. »Čista dekla tū počiva Jezusova Zaročnica umrla kak slizbenica plebanošova

v vesi Dolinci, štera je gnes v Sloveniji. Na Dolenjom Siniki se obračajo pokojni ranč tak prauti staroj fari v avstrijskoj vesi Sv. Martin. V Sakalauvci je nauvo graubišče. Križi gledajo prauti vzhodi (kelet), aj zrankma rano sunce pokoj-

Indašnji železni križi

zareta, krau Židauvov). Kauli table je glorijska ali sunce sije. Spodkar pri grobi je »okno«, v šterom stoji Marija ali en angeu. Zmejs je tabla, na šteroj piše ime pokojnoga. Na stari križaj iz kamla leko vidimo srcé, ka znamenuje lübezen, držino ali Jezušovo srcé. Zvekšoga pa so na kamenu križaj tō križi ali razpetké. Če je na križi rozmarin, je pokojni mladi mrau. Če je bilau dejte, pa angeu. Na križe s kamla so že več vsega leko gorspisali kak na železne pa so kejpe tō gordejvali. Do 1960-i lejt so napisi na križaj na porabski graubiščaj bili – slovenski: »Eti pocsiva..., nepozabléna tivárisica... lübléni tiváris, lübléna zsená... Naj pocsiva vu méri... Naj pocsivajo vu meri bozsem... Baug mu daj vecsni pocsitek... Srečsamo sze... Pokoj vecsni!

na Gorenjom Siniki l. 1916 / V celom Žitki slizbovala, Ves zaslužek cerkvi dala za Gorenji Sinik. Vsikdar verna čista dobra k obhajili rada hodla Cerkev kinčila. Pravi kinč za mater staro. Močno drži vero pravo.« Cintori/graubišča so bila sprvoga kauli cerkve. Kak eške gnesnaden v Števanovci, inda pa na Gorenjom Siniki. V vsikšoj našoj vesnici so grobi na brgej. Nemaajo graubišča na Verici, v Andovci pa v Otkauvci. Pokojne s te vesnic pokapajo na števanovskom graubišču. V Slovenskoj vesi če nutstaupimo na graubišče, ne vidimo, ka je gorspisano na križe. Zaka? Vsikši križ gleda prauti cerkvi v Števanovci, ka je inda tista bila fara Slovenčarov. V Ritkarovci ranč tak (h)rabet kažejo nam križi. Njina fara je bila

nim »v obraz« sije. Ranč tak na Gorenjom Siniki. Do začetka 20. stoletja je na grobaj rasla trava, pušpang ali trnjova rauža. Na vsisvecovo so lidgé nej ojdli na cintore. Doma so zvečer na sto djali pogače/zaunike, napunjene z repov pa tikvinimi koškicami, in vodau – za »dúšice«. Mislili so, ka tisto nauč dúše pokojne žlate domau pridejo. Pri peki so za tau nauč kúpüvali eške »hajligeštrici/ájlešticli«. Tau je biu za dva prsta šürki kolač. Indasvejta solidgé bole prausno svetili na vsisvecovo. Doma v svojem rami so dvorili »dúšicam«. Nej so nosili na grobe vnožene rauže, svejče, pa se s tem štimali pred drugimi.

Besedilo in risba:
Marija Kozar

Obisk iz Amerike

9. oktobra sem imela prav poseben obisk. Manja Linek me je prosila, naj sprejem dve gospe iz Amerike – Shirley Dalusio in njeno sestrično Roberto Ohl, ki sta obiskali Števanovce. Shirleyjina babica in dedek sta imela korenine v Otkovcih. Imenovala sta se Anna Holecz in Karel Mešič, oba rojena v Otkovcih (včasih imenovanih Börgölin). Babica Anna se je rodila 6. junija

1893. Njen oče je bil Imre Holecz, mama pa Roza Škerlak. Dedek Karel je imel dve sestri – Terezijo in Julijo.

Vse te podatke sem izvedela od Shirley, ki je danes stara 78 let. Bila je učiteljica v Betlehemu in se je že deset let pripravljala na to pot, da bi našla svoje korenine in obiskala Števanovce. Veliko smo se pogovarjali o tem, koliko ljudi se je nekoč izselilo iz Porabja v Ameriko. Skoraj iz vsake hiše je kdo odšel »s trebuhom za kruhom«, v upanju na boljše življenje. Povedala sem ji, da se je tudi moja babica rodila v Betlehemu, dedkova sestra pa je prav tako živela v Ameriki. Tudi moj stric je nekaj časa prebival tam. Gostje so si ogledale cerkev, pokopališče in spomenik padlim v 1. in 2. svetovni vojni v Števanovcih. Odpravili smo se tudi v Otkovce, na tisti breg, kjer so nekoč živeli njeni stari starši. Shirley mi je povedala, da imajo v Betlehemu cerkev svetega Jožefa, vendar so jo morali prodati, saj tam danes žal ni več vernikov.

S seboj je prinesla molitvene knjige svoje babice, izdane leta 1896 v slovenščini. Izdal jih je učitelj Antal Števanec.

Ob kavi in sladici smo se še dolgo pogovarjali. Shirley je bila zelo vesela, da je lahko obiskala našo vas in spoznala kraj, iz katerega izvirajo njene korenine. Z velikim ponosom je povedala, da bi se z veseljem za eno leto preselila k nam, da bi se naučila slovenskega jezika.

Upam, da je bilo njeno raziskovanje uspešno. Našli smo le nekaj osnovnih podatkov, na škofiji pa bi lahko raziskali še več in dobili dodatne informacije.

Agica Holecz

Stopinje z barvami – razstava Magde Šalamon v Monoštru

V SLOVENSKEM DOMU ODPRLI RAZSTAVO SLOVENSKE UMETNICE, PESNICE IN ALPINISTKE

V razstavni dvorani Slovenskega doma v Monoštru so 20. oktobra odprli razstavo Magde Šalamon z naslovom Stopinje z barvami. Dogodek

Slikarka Magda Šalamon

je pripravila Zveza Slovencev na Madžarskem, zbrane goste pa je ob odprtju pozdravila predsednica Andrea Kovacs in orisala bogato ustvarjalno pot umetnice.

Ustvarjalka mnogih izrazov
Magda Šalamon je vsestranska umetnica – slikarka, pesnica, publicistka, gorska vodnica in alpinistka, pa tudi

dolgoletna televizijska ustvarjalka na velenjski televiziji, kjer že več kot dve desetletji vodi avtorske reportažne in pogovorne oddaje. Njeno delo prežema iskrena povezanost z naravo in človeško notranjostjo, kar se kaže tako v njenih slikah kot v besedilih in dokumentarnih projektih.

»Njeno življenje je prežeto z ustvarjalnostjo, ki izhaja iz samega bistva njene osebnosti,« je poudarila predsednica Andrea Kovacs.

Dotiki gora in stopinje navdiha

Na velenjski televiziji je Šalamonova avtorica več kot 230 mesečnih reportaž z naslovom Dotiki gora, v katerih s posebno občutljivostjo predstavlja lepoto gorskega sveta in pomen človekovega odnosa do narave. Kot izkušena alpinistka je preplezala številne smeri v slovenskih gorah, opravila zahtevne vzpone v evropskih Alpah in kar šestnajstkrat obiskala Himalajo – med drugim tudi v okviru odprave ob 30. obletnici prve jugoslovanske

osvojitve Mount Everesta leta 1979. Najvišji vrh, ki ga je dosegla, je Imja Tse (6189 m).

Slikarski svet sožitja človeka in narave

Njene slike razkrivajo prentanjen občutek za sožitje človeka z naravo. Umetnica z barvami in potezami išče stik med notranjim svetom in zunanjim okoljem ter opozarja, da je »le v harmoniji z naravo mogoče najti resnični smisel delovanja«.

Ob otvoritvi je Šalamonova predstavila tudi nekaj svojih najnovejših del in poudarila: »Spoštujem vsako možnost, da lahko obogatim ta svet z lepoto. Moja življenjska pot je usmerjena k naravi, čutenju višjega in spoštovanju dragocenosti, kaj-

ti življenje je največji dar, ki ga imamo.«

Pesnica belih vrhov

Poleg slikarskega ustvarjanja se Magda Šalamon izraža tudi skozi poezijo. Izdala je štiri pesniške zbirke: Beli vrhovi (2001), Pod roko usode

Za nenehnim prelivanjem izbranih barv se skrivajo slikarkine značajske poteze, ki kažejo izraze tiho utripajočega hrepenenja, želja in hotenja.

(2004), Sijoča ptica (2012) in Ogrnjena svetloba (2014).

Ob odprtju je obiskovalcem recitirala pesem Bele poti iz svoje prve zbirke, s katero je še dodatno poudarila simboliko »stopinj« – tistih, ki jih pušča v gorah, in tistih, ki jih zapisuje v umetnosti.

Povezovanje čez mejo

Razstavo je uradno odprla slovenska generalna konzulka v Monoštru Dubravka Šekoranja in ob tem izpostavila pomembnost čezmejnega sodelovanja

»Ta razstava je dokaz bogatega sodelovanja med Porabjem in Slovenijo na področju umetnosti in kulture ter potrjuje interes za nadaljevanje in poglobljanje čezmejnega kulturnega povezovanja.«

Magda Šalamon je že razstavljala po Evropi in v slovenskem zamejstvu, tokrat pa njena umetnost bogati tudi Porabje. Razstavo Stopinje z barvami si lahko obiskovalci ogledajo v Slovenskem domu v Monoštru do 20. novembra.

nvn

foto Gyöngyi Bajzek

Polka je ukazana – spominski dogodek v čast Mirku Ramovšu

V Kulturnem domu v Beltincih je 18. oktobra potekal spominski dogodek z naslovom Polka je ukazana, ki je bil posvečen izjemnemu človeku in raziskovalcu slovenske ljudske kulture Mirku Ramovšu. Človek, ki je s svojim življenjskim delom pomembno prispeval k ohranjanju in razvoju slovenske plesne dediščine, je pustil neizbrisni pečat v srcih plesalcev in ljubiteljev folklorne prireditve je združila številne folklorne skupine, pevce in obiskovalce, ki so s plesom, petjem in igranjem obudili veselje, ki ga je Mirko Ramovš vedno prinašal med ljudi. Polka, eden najbolj prepoznavnih slovenskih plesov, je zazvenela

v čast človeku, ki je svoje življenje posvetil njenemu raziskovanju in prenašanju znanja na mlajše rodove.

V programu so plesalci in pevci, ki so z Ramovšem tesno sodelovali, predstavili nekatere njegove koreografije. Poleg Folklorne skupine Kuda Beltinci so nastopili še Akademsko folklorna skupina France Marolt, Folklorna skupina Cof, Fantje Ljubljancani ter ženska vokalna skupina Katice.

Prireditvi smo se iz Porabja pridružili tudi nekdanji in sedanjí plesalci Folklorne skupine Zveze Slovencev na Madžarskem Gornji Senik, s katerimi je gospod Ramovš sodeloval dolga leta. Pomagal

nam je pri pripravi in predstavitvi odrskih postavitev

Člani FS ZSM Gornji Senik in predsednica društva Kuda Beltinci Petra Vučko

porabskih plesov ter s tem pomembno prispeval k njihovi prepoznavnosti in ohranjanju.

V 70. in 80. letih prejšnjega stoletja je raziskoval porabske

plese v Porabju in jih postavil na oder, s čimer je omogočil, da je ta dragoceni del sloven-

ske kulturne dediščine zaživel tudi zunaj lokalnega okolja. Za nas, porabske Slovence, je bil ta dogodek še posebno lep, saj smo se skupaj z občinstvom poklonili izjemnemu delu Mirka Ramovša. Skozi ples in pesem številnih nastopajočih, ki so s prisotnostjo in energijo počastili človeka, ki je pomembno zaznamoval slovensko folklorno krajino, smo obudili spomin nanj in njegovo zapuščino. Njegovo delo v Porabju ostaja živo v ljudeh, ki še vedno plešejo in pojejo ter tako nadaljujejo njegovo zgodbo.

Gyöngyi Bajzek,
mentorica FS ZSM
Gornji Senik

Sto let Plečnikove bele golobice v Bogojini

Bogojina praznuje častitljiv jubilej – sto let od začetka gradnje cerkve Gospodovega vnebohoda, znamenite "bele golobice", ki jo je zasnoval Jože Plečnik.

Cerkev v Bogojini ni le stavba, je več, je pesem, ki poje o veri, prekmurskih rokah in arhitektu, ki je znal gledati z dušo. Je zgodba o kraju, kjer se zdi nebo bližje, in o kraju, kjer se bela cerkev kot bela ptica dviga nad ravnico. Je kot tiha pripoved o ljudeh, ki so verjeli, da se s skupnimi rokami lahko zgradi nekaj več kot le stavba.

V Bogojini letos praznujejo sto let od začetka gradnje cerkve Gospodovega vnebohoda, ene najbolj prepoznavnih mojstevin arhitekta Jožeta Plečnika.

V cerkvi se prepletajo vera, umetnost in toplina prekmurske zemlje. »Plečnik ni prišel v Bogojino kot gospod, ampak kot človek, ki je znal poslušati in predvsem opazovati,« pravi umetnostni zgodovinar Janez Balažic, ki je bil tudi slavnostni govornik na slovesni akademiji, ki so jo v Bogojini pripravili ob 100. obletnici začetka gradnje cerkvene lepote. »Opazoval je hiše, ljudi, lončarje. Hotel je, da cerkev zraste iz tega kraja, ne da bi mu bila vsiljena od zunaj.«

Župnik z vizijo in arhitekt s srcem

A pravzaprav se življenje bogojinske bele golobice začne s župnikom Ivanom Bašo, ki je na začetku 20. stoletja sanjal o novi cerkvi. Stara, majhna in dotrajana, je bila nevarna za maševanje, zato so v njej celo prepovedali maše. A Baša ni želel »palače«, temveč

nekaj, kar bi izražalo dušo ljudi. Slišal je za Plečnika, arhitekta, ki je po Dunaju in Pragi ustvarjal prave arhitekturne čudeže – in kot po naključju je prav pri Plečniku študiral študent, domačin

in sušilnice, kjer so jo izdelovali. Lončarji iz Filovcev in okolice so ustvarjali keramične posode in krožnike, ki jih je Plečnik vgradil v leseni strop. Prav ti lončeni detajli so postali eden najbolj pre-

»Plečnik je bil genij v razumevanju svetlobe,« pojasni Balažic. »Tu ni nič naključno. Okna so postavljena tako, da svetloba potuje z dneva v dan drugače, kot bi cerkev dihala z ritmom narave.«

Nad vhodom stoji Kristusov kip na preprostem keramičnem stebri – brez pompa, brez pozlate. »Bog naj bo blizu človeku, ne visoko nad njim,« naj bi rmenil Plečnik.

Sto let kasneje

Sto let po začetku gradnje je Bogojina še vedno kraj, kjer se čas ustavi. Zvonovi še vedno pojejo sredi ravnice, turisti prihajajo z vseh koncev sveta, domačini pa z občutkom ponosa pripovedujejo zgodbo o cerkvi, ki so jo zgradila številna srca. Zato je bila slavnostna aka-

demija, ki jo je ob 100. obletnici začetka gradnje pripravil Jure Jurinič, pravzaprav praznik hvaležnosti. S pesmijo in besedo so obudili spomine na Plečnika, župnika Bašo in vse, ki so pustili del sebe v tej beli lepotic.

»Gre za več kot arhitekturo,« je dodal Jurinič. »Gre za pripoved o skupnosti. O tem, kaj zmorejo ljudje, ko verjamejo v nekaj skupnega.«

Čeprav bo to zadnji večji letošnji dogodek ob stoletnici začetka gradnje, praznovanje še ni končano. V Bogojini se namreč že pripravljajo na leto 2027, ko bo minilo sto let od dokončanja cerkve. Dotakrat pabobela golobica še naprej širila svoja krila – kot opomnik, da se velike zgodbe vedno začnejo v majhnih vaseh, v delavnih rokah in v ljudeh, ki znajo gledati z dušo.

Svetloba, ki govori

Ko vstopiš v bogojinsko cerkev, te najprej zajame svetloba. Pada skozi 22 okroglih oken, ki jih je Plečnik oblikoval kot simbol popolnosti in večnosti. Stene so bele, strop lesen, okrasje pa sestavljajo keramični lonci – enaki, kot so jih nekoč uporabljali v prekmurskih hišah.

Cerkev iz zemlje in iz rok

Plečnik je načrtoval, domačini pa gradili. Kamen za stebre so vozili z volovskimi vpregami iz kamnoloma in vztrajali, da bodo stebri kamniti, čeprav je Plečnik sprva predlagal opečne, ker je bilo to ceneje in lažje. Opeko so žgali sami, saj so domačini imeli peči

Cerkev Gospodovega vnebohoda, Bogojina

ŠE DRUGIČ PO POTI ŠTEVANA SIJARTA – OB 150. OBLETNICI IZIDA PRVE ŠTEVILKE PRIJATELA

11. oktobra je bil v Križevcih na Goričkem že drugi pohod po poti Števana Sijarta (1765–1833), pomembnega evangeličanskega pisca v prekmurščini, ki je lep del svojega življenja preživel v sosednjih Domanjševcih. Pred dvema letoma je

Janoš Flisar (1856–1947). Pohod se je zato začel z odprtjem razstave Beerovih slik in risb, končal pa z recitalom, ki je bil posvečen časopisu Prijatelj in njegovim ustvarjalcem.

Križevci so bili še pred dobrim

sednik Republike Slovenije Milan Kučan (1941) in seveda Beer, akademski slikar, ki je leta 2023 prejel nagrado Prešernovega sklada. Vas je znana tudi po več kot 700 let starem kostanju, vpisanem v številne vojaške zemljevide kot orientirna točka.

Ob prisotnosti slikarja Beera, ki sicer že desetletja živi v Zasavju v osrednji Sloveniji, so še pred pohodom odprli razstavo Beerovih del s krajšim predavanjem kustodinje Galerije Murska Sobota Irme Brodnjak Firbas ter jezikoslovke dr. Klaudije Sedar, sicer domačinke in direktorice Zavoda Primoža Trubarja iz Murske Sobote. Prva je spregovorila o razstavljenih Beerovih slikah, druga pa o prav tako razstavljenih Evangeličanskih koledarjih, ki jih je pol stoletja opremljal in za njih prispeval naslovnice Beer.

Po druženju na razstavi se je skupina pohodnikov odpravila na pohod. Pot je vodila po vrejskem slemenu mimo Bee-

je predvsem na zavarovanih območjih Krajinskega parka Goričko.

Ob izlivu Žlačkega potoka v Malo Krko so pohodniki krenili proti Križevskemu jezeru; v njegovi bližini je nekoč stala

gov oklep so menda še stoletja prenašali od hiše do hiše po Križevcih, potem pa je izginil neznano kam.

Pot je pohodnike vodila do zaselka Pusta na severnem Križevskem slemenu, od tam

Recital članov Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja

bil odkrit izvod Sijartove knjižice Molitvi iz doslej še neznane izdaje in prav temu odkritju je bil posvečen 1. pohod po poteh Števana Sijarta oktobra lani, letos pa je bil povod drugačen – 80. obletnica rojstva akademskega slikarja Nikola-

stoletjem eno največjih naselij v takratni Slovenski krajini, po številu prebivalcev podobno veliki kot Murska Sobota. V tej evangeličanski vasi so delovali nekateri pomembni pisci in ustvarjalci v prekmurščini, na primer Mihael Bakoš (1742–

Pohodniki po poteh Števana Sijarta

cerkev, zdaj pa je na njenem mestu posebno znamenje, Križ, kjer se občasno srečujejo katoličani in evangeličani. Po

pa nazaj v dolino in naprej do evangeličanske cerkve v Vreju. V cerkvi so po pohodu nastopili člani Slavističnega društva

Prekmurja, Prlekije in Porabja z recitalom Sloboščina, pravica, omika i poštenjé, brali so izbrane odlomke iz Agustičevega Prijatelja. Razstava so odprli s krajšim predavanjem Francija Justa, avtorja razstave o Imreju Agustiču in Prijatelju, ter jezikoslovke dr. Klaudije Sedar, med drugim strokovnjakinje za starejše prekmursko evangeličansko slovo. Slovesnost se je končala s pesmijo Ženskega pevskega zbora Primoža Trubarja ter pozdravom in vabilom gostitelja, duhovnika Mitje Andrejka, da se obiskovalci udeležijo tudi 3. pohoda po poti Števa-

Razstava o delu Imreja Agustiča in njegovem časopisu Prijatelj bo decembra na ogled tudi v Slovenskem domu v Monoštru. Na enajstih razstavnih panojih bo natančno predstavljeno štiriletno obdobje izhajanja Prijatelja (1875–1879), časopisa, ki je eden najpomembnejših mejnikov v razvoju publicistike v prekmurskem knjižnem jeziku.

Pri Križu, kjer se občasno srečujejo katoličani in evangeličani.

ja Beera, rojenega v Križevcih 12. septembra 1945, in 150. obletnica izida prve številke prvega prekmurskega časopisa Prijatelj daljnega 15. septembra 1875 v Budimpešti. Eden prvih sodelavcev urednika in izdajatelja časopisa Prijatelj Imreja Agustiča je bil križevski učitelj

1803), duhovnik in učitelj, Ivan Berke (1814–1908), karizmatični duhovnik, pisec in zbiratelj slovenskega besedja, ki je poskrbel za 4. (dunajsko) izdajo Novega zakona Števana Küzmiča, prej omenjeni Janoš Flisar in številni drugi. V tej vasi se je rodil tudi prvi pred-

rove rojstne hiše in Goričkih iz proti dolini Žlačkega potoka. Goričke iže so znan turistični cilj, priljubljen po vsej Sloveniji. V dolini so se pohodniki sprehodili do Vidrinega raziskovalnega in turističnega centra Aqualutra, ki je namenjen spremljanju vidrine populaci-

legendi naj bi z zvonika nekdanje cerkve domačin ustrelil turškega vojskovodjo, ki je poražen v bitki pri Monoštru leta 1664 bežal proti jugu. Nje-

na Sijarta leta 2026. Pohodniki in obiskovalci pa so se še naprej družili ob bogati pogostitvi pred cerkvijo.

Štefan Kardoš

OD SLOVENIJE ...

Priprave na referendum o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja

Začela so se volilna opravila pred referendumom o zakonu o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, ki bo 23. novembra. Državna volilna komisija (DVK) je sprejela akte za izvedbo glasovanja, danes pa bo ministrstvo za notranje zadeve objavilo število volilnih upravičencev. Volilna kampanja se je uradno začela 24. oktobra, končala pa se bo 21. novembra ob polnoči, ko bo nastopil volilni molk. Predčasno glasovanje bo med 18. in 20. novembrom, redno pa 23. novembra. Volivci bodo odločali o zakonu, ki bi odraslim, odločilno sposobnim bolnikom omogočil prostovoljno končanje življenja, če zaradi neozdravljive bolezni ali trajne okvare zdravja neznosno trpijo. Referendumsko vprašanje se bo glasilo: »Ali ste za to, da se uveljavi zakon o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, ki ga je sprejel državni zbor na seji 24. julija 2025?« Zavrnitveni kvorum bo dosežen, če bo proti zakonu glasovala večina volivcev, pri čemer mora biti proti najmanj petina vseh volilnih upravičencev. DVK bo končne rezultate ugotovila in objavila najpozneje do 11. decembra.

Zaradi pozebe in suše letošnji pridelek jabolk kar 40 odstotkov manjši

Letošnji tržni pridelek jabolk v Sloveniji je zaradi spomladanske pozebe in delno tudi suše močno okrnjen. Po podatkih Združenja za sadjarstvo, ki deluje v okviru Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS, znaša le 24.500 ton, kar je kar 40 odstotkov manj kot lani in bistveno pod večletnim povprečjem. Sadjarji zato pričakujejo pomoč države za nadomestilo izpada prihodkov ter pozivajo k ukrepom za dolgoročno ohranitev konkurenčnosti panoge. V običajnih letih v Sloveniji na približno 1900 hektarjih intenzivnih nasadov pridelajo okoli 50.000 ton jabolk, a so letošnje ekstremne vremenske razmere povzročile občuten izpad.

V spomin Antoni Vratuši

Že so pred par leti mislili, ka trbej postaviti kakši spomenik diplomati, publicisti pa slavisti Antonu Vratuši, šteri je mrau leta 2017 v starosti staudvej lejt. Naraudo se je na Goričkom v Dolnji Slavečaj,

šteri (če idemo z Gorenjoga Sinika) so komaj dvanajst kilometrov daleč od nas. V tej vesi se je naraudo drugi znani človek, Mikloš Küzmič, šteri je nam napiso Knigo molitveno, štero starejši lidgé itak nūcajo v Porabji.

Letos ob priložnosti 110. oblejtnice Vratušovoga rojstva je biu simpozij tuj. Na tom simpoziju je prof. dr. Marko Snoj probo najti odgovor na pitanje odkec je priimek Vratuša? Lejko, ka je tau inačica priimka Bratuša. Glas /b/ lejko prejk ide v glas /v/ pa obratno tuj je mogauče. V Ritkarovcaj majo izno ime Bejnklertstji, štero je gratalo iz priimka Vinkler. Večkrat pravijo Porabci pa Prekmörcci, ka glas /b/ je ležej gučati kak /v/. Bila so stara slovanska ime-na, štera so se začnila z Brat-. Gvüšno, ka priimek Bartakovič ma tuj glijno korenje. V svojij mladij lejta, kda je ešče Vratuša študejro, je odo pri nas v Porabji pa razisküvo rabsko krajino. Med 1936 pa 1941 je objavo lingvistične pa literarnozgodovinske članke, v šterij v povezavi s Prekmörjom se spominja na porabske rojake, šteri so ostali na Vogrskom. Na terenskom deli leta 1940 v Porabji je Vratuša napiso informiranje za slovensko revijo Sodobnost. Kda je v Porabji

odo, je živo pri držini Bedič (Ričini) v Slovenskoj vesi. Ta iža itak stogí na srejdí vesi, samo več nišče ne žive tam.

V tom časi je Vratuša v oči meto Avgusti Pavli, ka je tuj kriv za asimilacijo porabskij Slo-

vencov. Tau je rejsan nej bila istina pa je Vratuša sledkar tuj pripozno. Po drugoj svetovnoj bojni je že visiko ocenjuvo Pavlovo delo pa je že v 60. lejta 20. stoletja šče objaviti Pavlovo prekmörsko slovnico (Vendnyelvtan, 1942), štera je ostala v rokopisi.

Anton Vratuša je biu svetovnjak ali kozmopolit. Tau pravijo takšomi človeki, šteri dela za cejlo človečanstvo, nej samo za svojo lüstvo. Istina, ka je Vratuša nej zapüsto svojij med Mörov pa Rabov. Meu je svoj lastni pogled za pitanja cejluga človečanstva, zatok je biu diplomat, šteri se je spravlo z zvünejšnjov politikov. V časi svetovne bojne je 16. julija 1944 s CLNAI (Comitato di Liberazione Nazionale Alta Italia / Odbor za narodno osloboditev Severne Italije) skleno sporazum (egyezség) za Slovensko Primorje. Biu je predstavnik (küldött) Jugoslavije pri Organizaciji Združenij Narodov (kak na Vogrskon pravijo ENSZ) v New Yorki. Biu je na dosta mednarodnij konferencaj, na šterij je bila tema pitanja pa problemi našoga svejta. Kak publicist se je zavzemo za pravičnejše mednarodne odnose (nemzetközi viszonyok) v politiki pa gospodarstvi pa je na vidno

mesto postavlo lübezen do slovenskoga naroda, z šteroga je shajo.

Biu je zednin nej samo zvesti pa ponosen Slovenec, liki Prekmörcc tuj. Sigdar je gledó, ka se godi doma na Goričkom pa

akademije znanosti in ume-tnosti v svojom govori pravo, ka je biu Vratuša takši akademik, šteri je nej samo živo več kak stau lejt, liki je živo vse do konca v puno delaj, v düji pa je biu sigdar friški. Preži-

vo pa je vijerno stoletje. Strašna svetovna bojna njemi je spremeni- živenjsko paut pa ga od komaj začetoga slavističnoga akademskoga dela odpelala prejk partizanstva pa italijanskoga robstva v tabori v svejt politike pa širšoga družbenoga dogajanja po bojni v Jugoslaviji. Itak je biu v stiki z znanostjov pa je leta 1978 grato član v Slovenskoj akademiji.

Anton Vratuša (1915–2017)

je podpejro delo javnoga zavoda za krajinski park. Kda so napravli akademsko enoto v pomürskom kraji, so v Lüblani nej dovolili, ka bi se tej PAZU tak zvau ka Pomurska akademija znanosti in umetnosti. Vratuša je rejšo kratico PAZU pa je vözbrodo ime Pomurska akademsko znanstvena unija. Itak na PAZU tak lejko gledamo, kak na našo akademijo med Mörov pa Rabov.

Kda so odkrili Vratušov spomenik v Dolnjij Slavečaj, je akademik Peter Štih, šteri je zednin predsednik Slovenske

Marjan Šiftar je pravo v svojom govori, ka se je »z odkritjem spominske plošče sklenila velika zgodba človeka velikega duha in toplega srca, čudovita zgodba dobrega in velikega prekmürskega človeka. Malo je takih v novejši slovenski zgodovini - zidarjev novih časov.«

Držina Mešič-Andrejek je žive zdaj tam, gé je bila in da Vratušova rojstna iža. Zdaj pa je bila na stejno njigve iže postavljena spominska plošča.

Akoš Anton Dončec

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

JESENSKA OPRAVILA

Po odpadlih listih na vrtu me objame tišina, narava se spreminja v oranžno rumeno barvo. Skoraj mi je malo žal tako opevanega poletja in časa dopu-

v naslednjem letu, ne glede na morebitne neugodne vremenske razmere v zgodnji pomladi. Jesenske lepote lahko rečemo tistim pravim trpežnim trajni-

najlepše šele jeseni.

Dela na vrtu so precej podobna delu na grobovih, le da imamo na vrtovih navadno večje površine, grobovi pa so manjši. Zato

na pravo višino in postavimo v epruvete z vodo ali majhne posode, v katerih je namočena cvetličarska goba. Tak aranžma lahko krasi grob tudi pozimi, le

KRIZANTEME so nepogrešljivo cvetje ob 1. novembru.

RAZGIBANOST rastlinske zasaditve

ARANŽMA za grob

ASILBE ali vrtn kresnice so idealno okrasje v tem času.

stov, ki se poslavljata. Cvetoče grmovnice se praznijo, visoka stebela se nagibajo, nekdanji razkošni grmi izgubljajo svojo lahkotnost. Na prvi pogled se zdi, kot da je zgodba narave dosegla epilog, kot da se vse, kar se je dogajalo v preteklih mesecih, zdaj končuje in da se življenje na vrtu umika.

Jesen na vrtu ni zgodba o koncu, v resnici se prav zdaj začne nekaj drugega. Prihaja čas presajanja trajnic, okraševanja grobov, sajenja drevnin, tudi obrezovanja vrtnic in grmičevja. Sajenje trajnic jeseni ima pred drugimi letnimi časi celo nekaj prednosti. Če so razmere ustrezne, bomo z jesenskimi sajenjem spodbudili oziroma omogočili zelo zgodnjo spomladansko rast

BRŠLJAN je zanimiv kot plezava pokrovna rastlina in kot dodatek žalnim aranžmajem.

cam, ki jih posadimo enkrat za mnoga leta ter nas razveseljujejo z listjem in s cvetjem vsako jesen. Če smo za vrtno grede trajnic namenili dovolj prostora, zasaditev lahko oblikujemo tako, da se bo na njih zvrstilo dovolj veliko različnih trajnic, tudi tistih, ki bodo

si pri njihovem urejanju lahko privoščimo nekaj več umetniškega ustvarjanja. Z rastlinami lahko oblikujemo tudi različne nasadke. Da nasadek spremenimo v zanimivejši aranžma, lahko dodamo tudi rezano cvetje, ki ga skrajšamo

da namesto cvetja dodamo storže, novoletne bunkice in sveče. Če se odločimo za klasične aranžmaje, lahko izbiramo med različnimi oblikami in materiali. Vse bolj se uporablja tako imenovana suho-sveža kombinacija, kjer je osnova iz zimzelenega zelenja dopolnjena s suhim naravnim cvetjem in nekaj svežimi izbranimi cvetovi.

Morda niste vedeli ...

Pri izbiri rezanega cvetja so najpogostejši različne krizanteme in nageljni, saj so tudi najodpornjši na zmrzal. Flamingovci potemnejši že pri temperaturi pod 4°C, prav tako so občutljive orhideje.

Besedilo Olga Varga
Foto svetovni splet

... DO MADŽARSKE

Ob obletnici revolucije v Budimpešti dva shoda

Madžari so se 23. oktobra spomnili revolucije leta 1956 proti stalinizmu in sovjetski prevladi. Spominske manifestacije so minile v znamenju tekmovanja med Orbánovim režimom in opozicijo, kdo bo na svoj shod privabil več ljudi. Do parlamentarnih volitev je namreč še šest mesecev.

Viktor Orbán je na »shodu za mir« dejal, da želi Evropska unija vsiliti Madžarski »lutkovno vladno«, prihajajoče volitve prihodnje leto pa je označil kot »odločitev med mirom in vojno«. Po Orbánovih besedah je njegov shod »največje domoljubno gibanje v Evropi«, ki lahko po njegovem mnenju zaščiti Madžarsko pred »bruseljskim zatiranjem«. Premier se je udeležencem zahvalil, ker že šestnajst let podpirajo »krščansko, konservativno in narodno vladno Madžarske«, kot se je sam izrazil. Na drugem shodu, ki ga je pripravila opozicija, pa so bili ljudje prepričani, da je Madžarska – podobno kot večji del druge polovice 20. stoletja – znova preveč pod vplivom Moskve in spet premalo zahodna. Vlado tudi obtožujejo, da ne stori dovolj, da bi se rešila odvisnosti od ruske nafte in ruskega plina. Orbán je Magyarjev shod označil za »bruseljski pohod za vojno«. Evroskeptični Fidesz obtožuje Magyarja, da je ne le marioneta EU, ampak tudi ukrajinski agent, ki hoče Madžarsko potisniti v vojno na strani Ukrajine.

Mirovni vrh v Budimpešti odpade

Ob načrtovanem srečanju med ameriškim predsednikom Donaldom Trumpom in ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom v Budimpešti je Viktor Orbán dejal, da že bližnjevzhodni mirovni vrh kaže, da se lahko v času Trumpovega predsedovanja vrhovi organizirajo v dveh ali treh dneh. Po njegovih besedah v Evropi dobro vedo, da mirovni vrh ni bil umaknjen z dnevnega reda – morda ne bo v enem tednu, datum je sicer negotov, vendar pa ni nobenega dvoma, da srečanje bo, je poudaril premier.

VRAJŽA NAUČ V ANDOVCI

V Andovci smo letos že petnajstič pripravili Vrajžo nauč, stera je zdaj že eden največji program v Porabji. Gnesden je ta prireditev tradicija gratala, na koj smo splojnej mislili pred petnajstimi letami. Gda smo go prvič držali, nas je vse vküp štirideset bilau, steri smo se napautili v kmično andovsko gauštjo, ka si poglednemo, če se nam rejsan skažejo čaralice, vragauve, skušnjave, žerdjavci, garaboncijaš pa smrt. Vsi tisti, od steri smo že tak dostakrat čüli, gda so nam starci

pripovedjali po dugi zimski večeraj. Mi organizatorge smo s tejm programom na zanimivi in doživeti način steli mladim

večkrat telko bilau, kak kelko nas v Andovci živé. Naša vrazja paut je zdaj tri kilomejtere duga, depa sprvoga je bila šest

Garaboncijaš v kmičnoj andovskoj nauči

kilomejterov tö, na šteroj smo se cejlak tazmantrali, dočas ka smo kauli nazajprišli. Zdaj je kračiša, po drugoj pauti pela,

daj naredli. Tak smo te našo lüstvo leko skaus skrivnostne koticke narave z baklami, svečami, ognji pripelali v tisti svejt, gde smo leko pokazali čaralice, garaboncijaša, smrti pa vse tiste druge like, o steraj so nam starci pripovedjali. Igralci so zvekšoga vsi mladi iz sausedni pa malo bola dalečnji vesnic. Naš cil je nej tau bilau, ka bi postrašüvali, bola tau, aj nutpokažemo, sto so bili pa zakoj so se bojali od nji. Prvim, gda je lüstvo pripovedjalo, so etak raztomačili, taprajli vse tisto, ka so nej razmili, tau je leko bilau kakša skrivnost, ranč tak kak naravni pojavi. Gnesden so te zgodbe en tau naše kulturne erbe, stero ščemo gordržati za mlado generacijo. Vrajža nauč je gratala v sodelovanji vsej porabski slovenski vesnic, steri mladi so si vküper, prostovolno naredli gvante, maske pa vzeli čas za tau, ka nutpokažejo, kak se ženijo čaralice, kak težijo skušnjave, kak vrag odnesé

Letos je na prireditev kauli petstau lüstva prišlo – domanj, gostje iz sausadni vesnic pa od indrik z Vogrskoga pa iz Slovenije. Gda smo nazajprišli z Vrajže poti, so nam najprvim

Vrag se je tö skazo na pauti.

vsi »igralci« nutpokazali Vrajži ples, gde so vküper plesali na nauto: Idemo v brajde s traktorom od Majde ... Tü se je že nej štelu, sto koga ne mara, čaralica je plesala z vragaum, skušnjava z žerdjavci, garaboncijaš z zombinom, samo

Vrajža nauč v tejm má mauč, ka samo vküper, s sodelovanjom porabski vesnic, s porabskimi mladimi se leko napravi. Pa tau sodelovanje je, leko povejm, od leta do leta

Skupinski kejp vsej likov

generacijam pokazati te vrazje že dühove iz naše bogate erbe preteklosti.

Prireditiv se je začnila v pau sedmoj večer, gda se je sunce skrilu za bregé pa se na vés spüstila kmica. Te je že telko lüstva vküpprišlo na dvorišči Porabske domačije, ka nas je

depa se ranč tak vse pokaže kak na dugoj pauti. Mogli smo se pobrigati za tau tö, aj vsi, steri so se glasili na Vrajžo nauč/paut, dobro vidijo pa čüjejo vse, ka se tam godi. Tau je pa samo tak bilau mogauče, če smo program, naše štacije na velki sonžetaj pa na ogra-

lüstvo, kak žerdjavci zemlau vömejrjio, kak garaboncijaš grmanco prinase pa vse taško, ka se gnesden samo že iz pripovejsti čüje. Leko povejmo, ka je Vrajža nauč gratala simbol sodelovanja, ustvarjalnosti in skupnosti, šteri povezuje Porabje.

smrt je ostala sama s kosauv. Potejm se je že redni vrazji ples tö začno z ansamblom Aktual iz Prekmurja. Na veselici je pleso vsikši, kak plantavi tak slejpi, kak stari tak mladi. Cejlak do zazranka, gda so že vsi dühovi domau odišli, nej ka bi je prvi sunčni žarek zežgo.

vsikdar baukšo. V imeni Porabskoga kulturnoga in turističnoga društva Andovci pa v imeni Slovenske narodnostne samouprave Andovci se lepau zavalimo vsejm tistim, steri ste sodelovali, špilali na Vrajžoj nauči. Tistim, steri ste že več lejt z nami, pa ranč tak tistim tö, steri ste nam letos oprvim skočili na pomauč. Edni med vragami pa smrti, drugi med zombinami. Pa fudaši Djaužini Kosari – ali kak ga mi poznamo, Bazari –, steroga so čaralice cejlo nauč mantrale. Ranč tak vsejm tistim tö, steri so pri prireditvi ovak, v drugoj formi pomagali. Že več lejt nas spreva pa na nas skrb ma PGD Gorenji Sinik, brezi nji bi se nej počütili tak varno. Ranč tak fejst velko vlogo ma Viktor Bajzek, brezi njega bi se pa nika nej čülo, ka se pri štacijaj povej, zato ka on dela za nas mobilno ozvočenje. Hvala lejpa Patriki Časari, steri nam za elektriko skrbi. Kak se pravi, brezi penez nega fešte: naš program je podprla Vlada Madžarske, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu pa slovenska zagovornica v madžarskom parlamenti Erika Köleš Kiss.

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O MENJE POZNANI ŽENSKAJ

Niške si ne more brodit, kak njoj je v tisti časaj bilau. V časaj, gda je svejt eške nej razmo, ka leko v ženskom teji moški žive. Leta 1906 se je mami Mariji Čerče narodila. Kak Amalijo Marijo Uršulo so go okrstili. Dekličina je brž gorprišla, ka neje tau, za koj so go stariške meli. Tak si že prva kak v gimnazijo odide, moško menje Ljubo si da. Kak vōgleda, stariške so tau sprijali. Oča Jožef je biu šandar, zavolo njegve službe se je držina na velke selila. Iz domanji

Prevalj so šli v Slovenj Gradec, tadale v Ruše, ka bi Ljubo na Ptuji začno v gimnazijo oiti. Vrnau v gimnaziji se kak moški začne na sé dejvati.

ma je povidlo, že je vedo, kak de si krū služo. Ljubo v Beogradi pisati začne. Trbej prajti,

Kejp iz leta 1929 je biu napravljeni, gda je Ljubo odišo v Beograd, tam tadale v gimnazijo odi. Depa, zgotovo jo je v Slovenj Gradci pa v Ljubljano odide juro študerat.

ka na velke je knige požero. Od rusoski klasikov, ingleski moderni pa slovenski pisatelov. Kak se tomi leko povej, vnauge literarne svejte je v

čala »moj mali pojbič«. Velka majstrica je njegvo naturo vzela, kakša je bila.

Kak začne juro študerati, njegvo pero več ne počiva. Piše od svojoga sveta tō, od ovakšoga človeka. Na univerzi so ga nisterni profesori za menje vrejdno ga meli. Žalili so ga tō, se ma smedjali. Depa, Ljubo z visko zdignjeno glavau tadale dé. Najjši je profesor Modrijan biu. Ranč ga viditi nej sto. Študentke so ga nej marale, ka za istinsko žensko ne vela. Ranč tak študenti, neje pravi moški, so gučali. Depa, zmejs so se dun takšni najšli, ka je leko z njimi v družbi biu.

Je pa leta 1939 ena kniga vōprišla, ka rejsan za prvo takšno knigo v Sloveniji vela. Nepoznani včinitel za prvi slovenski kriminalni roman vela. Neka časa je kcu bilau djano, ka prvi ženski kriminalni roman, depa, Ljubo je tau nej dopūsto. Z vsejm tejm, ka je Ljubo napiso, za poštvānja vrejdno ga pisatela vela. Dosta v literarne novine tō piše. Pomalek že prva drama je na redej. Drama Velki možakar leta 1939 na svejt pride.

Ljubo Prenner leta 1941 v Ljubljani kak fiškališ začne delati. Poznamo je, kak je bilau povejdano, gda je nut v pisarno prišo: Dober den, ge sem dr. Ljubo Prenner, nej moški, nej ženska. S tejm je na glas vse od sebe povedo; takšno me vzemte, kakšen san ge. Druga velka bojna fiškališi Prenneri nika dobroga ne prinese. Oprvim na velke lidam pomaga, steri so se v Ljubljani Talanom prauti postavili. Tistim, stere so Talani nut v vauzo ličili ali pa v lager odgnali. Nut v komunistični partaj staupi. Tak na enom kraji za nauvi talanski aparat dela, na drugom kraji ilegalno svojim lidam pomaga. Depa, eno leto po tejm ga komunistični partaj vō natira. Pravijo, ka preveč je liberalen biu. Malo ovak povejdano, s svojo glavau je brodo. Ljubo po konci bojne znauva kak fiš-

kališ začne delati. Depa, neje na pravom kraji biu, kak se tomi tō leko povej. Na birovi-

Leta 1954 njemi znauva dopistijo kak fiškališ delati. Po tejm je biu poznani, ka vsigdar je turbo s seuv noso. Že od gimnazije je tak bilau.

tejm so ga v ves Podlesje odgnali. Tam aj bi takzvano po-

pravno delo obredo. S tejm aj bi se njegvo mišljenje vōminilo. Kelko je poznano, Ljubo Prenner je v glavej na svojom ostano.

Gnako leto reči za opero napiše; Prešeren-Slobaud od mladosti. Kak bi v njegvi nauvi dnevaj pero znauva živo gratalo. Je pa istina, ka dosta napisanoga je samo pri njem na paperi ostalo. Pisanja čakajo, ka v knjigaj do lidi pridejo. Ranč kak z romanom Roman nepoznana slovenskoga

ji je tiste lidi zagučavo, stere je nauvi socialistični red gorglaso. Prautirevolucionarni elementi so njim prajli. Rejdko steri fiškališ je takše delo. Lju-

študenta se je zgodilo. Za njegvoga življenja eške komedija Gordijski vozeu vōprijde, ka se je leko v teatri vidla tō.

Mi smo drejkt Ljubo Prenner

Komedija Gordijski vozeu je leta 1973 v ljubljanskem Šentjakobskom gledališči bila gorpstavljena. Fotografije iz tistoga časa smo nej mogli najti. Z lejtami z imena Ljubona Prennera se pra dojstrauso. Iz njegve kriminalke Nepoznani včinitel so leta 2008 ranč tak v Šentjakobskom gledališči naprajli komad Kdo je umoril Anico L.?/ Sto je vmauro Anico L.?

Zmejs je v gimnaziji kakšo leto vōnjau, pri fiškališi si je peneze za šaulo služo. Tau delo se

sebi nosila. V Beogradi se je z Desanko Maksimovič spozno. Poznana pesmarca njoj je gu-

Na kejpji se leko vidi, gda je Ljuba ali Ljubo znauva poštvānje vrejden človek grato ali gratala.

bo Prenner je zmejs med njimi biu. Tau se za njega nej dobro zgotovilo. Leta 1947 so ma doj zapovedali, ka tadale kak fiškališ leko dela. Nej samo tau, iz Društva slovenski pisatelov so ga tō vōličili. Nej dugo po

pisali, gnes pa eške za njegvoga časa Ljubo je zmejs Ljuba biu. Eške 110 lejt od toga, gda se je narodiu-narodila, so Ljubu napisali.

Miki Roš

»NORC« NA STUBAJ

Silvester Gomboc je gorraso in ške gnesden žive v gorički vesnici Fikšinci, stera je pauleg avstrijske granice. »V našoj maloj vesnici, stera je raztegnjena na dva brega, gé samo 65 ramov, samo ka so eni že prazni, vej pa lidge

oči, stara mati je namreč te že mrla. Te sam vseeno šau živet k oči pa materi. Smo se pa mogli navaditi na eden drugoga. Očo sam niti nej dobro spozno, vej pa je rano, gda sam ges biu pri sodakaj, mrau.«

Silvester Gomboc, na pravi strani, in da svejta v domanji krčmi

več ne živijo v njih. Tak kak v kakši drugi gorički vesnici, nas je furt menje,« je prva povedo sogovornik, steri ma eden trnok zanimivi hobi, ali o tom te malo sledkar več zvedeli. Prva sva šla v njegva mlašeča lejta.

»Vküper s tri lejta mlajšo sestro sam gorraso pri dejdeki in babi-ci, vej pa sta oča in mati delala in živela v Avstriji, v Beči. Meu sam lejpa deteča lejta, takša kak si jih leko samo želejš. Meli smo eno malo paverstvo, meli smo tudi krave in sinje, tak ka sam mogo tudi kaj pomagati,«

je prva raztolmačo Silvester Gomboc in cujdau, ka sta, gda je biu star 13 lejt, oča pa mati prišla nazaj domau, gé sta si zozidala nauvi ram: »V začetki sam sploy nej steu titi ta k njima živet, vej pa sam steu ostati pri starom

Po zgotovljeni osnovni šau-li, prvi dve leti je odo v Rogašovce, po tistom pa na Cankovo, se je vözašaulivo za orodjara, orodnoga klju-

Na cilji letošnje Jakobove poti

čavničara (lakatos), in se je zaposlo v rogašovski firmi Liv: »Tam sam delo leto dni, te pa sam tau delo tanjau pa sam na domanjom paverstvu delo, pauleg toga pa smo doma gorodprli ške krčmo. Po trej lejtaj pa sam se te

odlaučo, ka dem delat v Avstriji, v Beč, gé je živela tudi moja tetica. Tam sam osto deset lejt. Vmejs sam se leta 1985 tudi oženo. Pred 37 leti sva z ženo, s stero sva sledkar narazen odišla, daubila sina Kristjana, steri gnesden žive v Švajci. Čerka Klaudiva, stera je stara 34 lejt, pa žive v Avstriji, pauleg Graca. Ona je oženjena in ma sina, tak ka sam tudi dejdek.«

No in té dejdek ma eden fejt zanimivi hobi. On rad beži po stubaj. Pa nej samo po par stubaj, liki najbolje v takših zidina, stolpnica (felhőkarcoló), stere majo tudi več gezero stub: »Morem povedati, ka sam ges športnik po duši. Vse od mlašečij lejt naprej sam duga lejta špilo fotbal, spravlo sam se tudi z borilnimi večšinami (küzdősport), pa rad sam tudi bežo. Pred leti pa sam te vpamet vzeu, ka gejo tudi tekmojanja v bežanji po stubaj na stolpnice. In tau mi je predstavljalo en izziv, ka se začnem s tem redno spravlati. In tak sam leta 2015 prvo paut šau v Zagreb, na stolpnico Zagrebčanka, stera ma 490 stub. V desetom štuki sam brodo, ka mi noge taspadnejo, samo sam trmasti pa sam prišo do cilja.«

Vpamet je vzeu, ka more ovak trenejrati kak za navadno bežanje. In tak je začno oditi v fitnes in delati vaje za tau, ka do noge bole krepke, pauleg toga pa trenejrati tudi tak, ka je večkrat bežo po stubaj. V naši bližini jih majo največ v Gornji Radgoni, gé so stube, geste jih skor 500, spelane od mausta na Müri do radgonskoga grada: »Gda sam šau drugo paut v Zagreb, sam že baukši rezultat dosejno, v svoji starostni kategoriji sam celau prvi grato.«

En ejkstra izziv za njega je bilau tudi bežanje v kraji Mühlenen v Švajci, gé majo 11.674 stub, stere nūcajo

vzdrževalci vzpenjače (felvonó), stera vodi na Niesen, prilübleno pohodniško in razgledno točko. Gnauk na leto, meseca junijuša, pripravijo tek po tej najbolje dukših stubaj na sveti. Leta 2019 njemi je gratalo, ka se

drivo po svejti. Lani sam biu prvo paut tudi na svetovnom prvenstvu, stero je bilau na Tajvani. Steu sam priti med 50 najbaukših, biu pa sam te 53. med elitnimi 88 tekmovalci, pa sam vseeno biu zadovoljen.«

Junijuša letos je že štrto paut prebežo 11.674 stub v Švajci. S cajtom 1:51:44 je biu 11. v svoji starostni kategoriji.

je prvo paut udeležo toga tekmojanja. Na vrej je pribežo stau trideseti od 350 tekačov, v svoji kategoriji pa je biu petdesetšesti od 130.

Silvester Gomboc je trikrat, zadnjič letos, preodo tudi Jakobovo paut v Španiji. »Prvič sam leta 2016 šau po tisti najdukši pauti, iz Francije

prauti Santiagi de Composteli, drugič, leta 2018, sam šau po severnom tali poti, letos vleti pa ške iz Portugalske prauti Španiji. Gda sam odo drugo paut, sam meu ene probleme z žulami, te pa so me začnila kolena boleti, tak ka sam en tau te prevozo z malim picikilinom, stero ga sam küpo. Ali prišo sam na cilj,« pravi trmasti in vztrajen so-

Letos je bežo tudi po stubaj v varaši Kuala Lumpur v Maleziji.

Zdaj, ka je že v penziji, ma ške več cajta, tak ka skor vsakši keden dé na kakšo tekmojanje. Paut ga vodi po cejlom svejti: »Obstaja svetovni pokal, tak ka so tekmojanja skor cejlo leto organizirana. Zadnji dve leti sam tak rejsan dosta van-

govornik, steri zdaj brodi, ka bi pauleg bežanja po stubaj, opravo ške eno zanimivo paut v Ameriki. Dé za Apalaško pešpot, stera pela od Georgie do Maina.

Silva Eöry
Kejpi osební arhív
Silvestra Gomboca

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

				AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	ČEŠKI AVTO	ORGAN ZA SPREJE- MANJE DRAŽLJA- JEV	NAŠA DENARNA ENOTA, €	STROKOV- NIK ZA TEORE- TIČNA VPRASA- NJA	DRUGI NAJVEČJI JADRAN- SKI OTOK	GLAVNO MESTO GRČIJE	RAČKA
				IZDELO- VALEC ŠČETK		3					
				PISEMSKA OVOJNICA							
				OTROČEK, OTROČICEK							8
				FR. MODNI KREATOR (CHRISTIAN) SLA, NAGON					NATAŠA KEJŽAR PROSTOR- NINA V LITRIH		
POMOČ: ELEA MALORA ORATAR	ODKRITELJ AMERIKE (KRISTOF)	ORAČ, RATAR	PRIPRAVA ZA RISANJE	PEVEC GJURIN HČERIN MOŽ	4		STAROGR. FILOZOF- SKA ŠOLA SAMICA PRAŠČA				
GLAVNO SPREHA- JALIŠČE		2			VILICE ZA RIBOLOV, OSTVE NAŠ BIVŠI DENAR					ITALIJAN. FILMSKA IGRALKA (SOPHIA)	DODATEK K SPISU ALI POGODBI
VZHOD, JUTROVO							PRIPRAVA ZA DVIG, VITEL MARTINA ERTL	7			
IMETJE, LASTNINA					15. GRŠKA ČRKA PIŠANA TROPSKA PAPIGA						
PASJA HISICA				MANEKEN KOBILICA OSKAR DEV			1	ŠVEDSKO ZIMSKO- ŠPORTNO SREDIŠČE ELDA VILER			
PROPAD						FRANE MILČINSKI					
VOZNIK BRODA, BRODNIK		5				AKONTA- CIJA, ARA		6			

Končna rešitev:

1	2	3	3	4	5	2	6	1	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskem programu

Duna TV v četrtek, 6. novembra, zrankoma v 6.51. Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič na kanali

Duna World gnaki den zadvečerka v 13.24.

Magazin leko kisnej vidite na internetnom atrejsi:

<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>

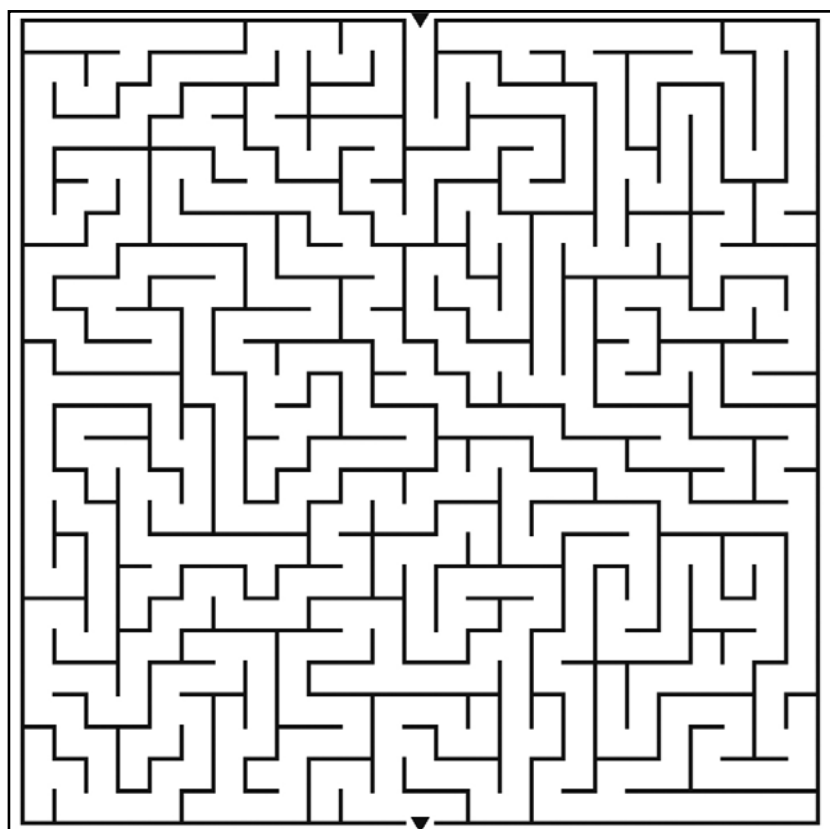
Nutzakapčite tevene, mi vas čakamo!

TV SPORED

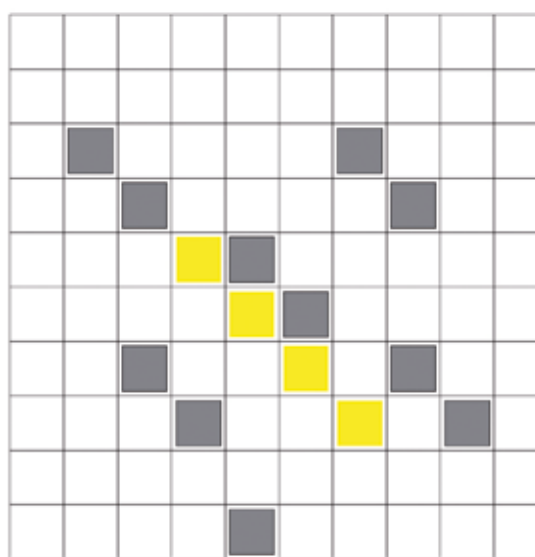
Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

LABIRINT

ŠTEVILČNA KOMBINACIJA

S kombiniranjem razvrstite spodnje številke v križanko, tako da se bo vse pravilno križalo in izšlo. Ob pravilni rešitvi boste na označenih poljih dobili letnico rojstva v oktobru rojenega pevcu Bruna Marsa!

25 - 26 - 42 - 54 - 62 - 73 - 75 - 76 - 82 - 95 - 343 - 359 -
524 - 575 - 642 - 936 - 3493 - 5486 - 5834 - 5837 - 6821
- 8471 - 8531 - 8744 - 9494 - 9555 - 12465 - 57659 -
59448 - 85595 - 1648979 - 4586552 - 4788155 -
5872484 - 1857435271 - 2422515115 - 4277895364 -
5437654313 - 5654552912

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének Szövetsége

1990
2025

VAS VLJUDNO VABI NA

SLOVESNOST OB POČASTITVI 35-LETNICE DELOVANJA

v soboto, 8. novembra 2025, ob 15.00

v Gledališki dvorani v Monoštru.

Program:

Glasbeni program v izvedbi zborov ZSM
Slavnostni govor

Podelitev nagrad ZSM učencem in dijakom
Nastop Akademске folklorne skupine France Marolt

Prisrčno vabljeni!

Obujamo dediščino

Pravljичni večeri za odrasle v Porabju

Pripovedovalke bodo:

Metka Celec
Kristina Zsóks Gyécsek
Vesna Radovanovič
Ana Sušec
Klaudija Šeruga

Glasbeni program:
Iztok Rodež

V ponedeljek, 10. novembra 2025, ob 17. uri
na Generalnem konzulatu RS v Monoštru.

BUČARIJA V VRTCU

Zadnji vrtečevski dan pred jesenskimi počitnicami smo se otroci iz vrtca Gornji Senik odločili, da si dan obarvali v znamenju buč. Kot se za jesenski čas spodobi, smo spekli bučo, katero smo posladkali z medom. Vrtec smo okrasili s strašnimi bučami in duhovi. Buča je pečena, vrtec okrašen, počitnice se lahko pričnejo.

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

VABILO

**RAZVOJNA AGENCIJA SLOVENSKA KRAJINA VAS VABI NA
KULINARIČNO DELAVNICO
V ČETRTEK, 6. NOVEMBRA 2025, OB 13.00 NA SLOVENSKE
VZORČNI KMETIJI NA GORNJEM SENIKU.
DELAVNICA BO POTEKALA POD VODSTVOM
MARIJE HORVAT IN MARTINE GOMZI.**

IZDELKI IZ FIŽOLA IN KISLEGA ZELJA

**FIŽOLOV ZELJENJAVNI ZAVITEK, ZAVITEK S KISLIM ZELJEM,
KISLO ZELJE S FIŽOLOM, FIŽOLOVA MINEŠTRA, MATEVŽ,
MAFINI S FIŽOLOM IN ČOKOLADO**

PRIDITE, NE BO VAM ŽAL.